

Nordens internasjonale relasjoner i det lange 20.århundret

I utenrikspolitikken og i internasjonale relasjoner har de nordiske landene ofte blitt framstilt som annerledes enn mange andre stater. Både forskere og politikere, som den tidligere amerikanske presidenten Barack Obama, har framhevet landenes moralske, humanitære og normsettende profil (Dahl 2005; Ingebritsen 2002; Ingebritsen et al. 2006; Browning 2007; Brysk 2009). Ved gjentatte anledninger har det blitt påpekt at landene gjerne «bokser over sin vektklasse» i internasjonal politikk med hensyn til økonomiske FN-bidrag, bistand og innsats innenfor områder som konfliktløsning og fredsbevaring, menneskerettigheter, sikkerhet og samarbeid, terrorbekjempelse, klimaforandringer og migrasjon (Nye 2004; Obama 2016). De nordiske landene har også selv gjerne framstilt seg på denne måten.

Virkeligheten er imidlertid mer sammensatt, og nordiske land spiller også andre roller på den internasjonale arenaen. Sverige og Norge eksporterer våpen. Norge er en stor internasjonal oljeprodusent med tilsvarende høye CO2-utslipp. Norge spiller dessuten en viktig rolle for hav, fisk, ressursforvaltning og forsvar i nordområdene. Danmark er en stor internasjonal shippingnasjon og har dessuten lenge strevd med spørsmålet om den tidligere kolonien Grønlands autonomi. De siste årene har Danmark økt sin forsvars- og sikkerhetspolitiske satsing i Arktis i takt med at stormaktene viser mer interesse for regionen. Finland har siden selvstendighetserklæringen i 1917 balansert sitt forhold til stormakten Russland (Sovjetunionen 1922-1991) på pragmatisk vis, og har sammen med Sverige besluttet å gå inn i NATO etter Russlands invasjon av Ukraina i februar 2022.

Dette er altså bare noen eksempler på ulike roller de nordiske landene spiller i verden. I tillegg kan vi nevne at store nordiske multinasjonale selskaper driver business over hele kloden, og at det norske oljefondet er en stor investor i mange slike selskaper, både internasjonale og nordiske (ikke norske). På dette området er multinasjonale selskapers samfunnsansvar et viktig tema å forholde seg til. Dette innebærer bedriftens integrasjon av sosiale og miljømessige hensyn i sin daglige drift på frivillig basis, utover å overholde lover og regler. Eksempler på dette kan være Equinors forhold til urbefolkning i ulike land og selskapets arbeid for menneskerettigheter, eller det finske skogindustrielskapet UPM (tidligere Botnia)s samhandling med lokalbefolkning i Uruguay. Kort sagt - nordiske land har lenge vært mye mer enn «normentreprenører» og «humanitære supermakter» på den internasjonale arenaen.

Med utgangspunkt i dette veileder jeg gjerne fordypningsoppgaver med et historisk perspektiv på ulike dimensjoner ved nordisk utenrikspolitikk og nordiske bedrifters samfunnsansvar. Perioden jeg dekker er det lange 20. århundret (fra rundt 1870 og fram til i dag), med hovedkompetanse på perioden etter 1945. Jeg kan også gjerne veilede oppgaver om konfliktløsning og fredsbygging som ikke involverer nordiske land og oppgaver om internasjonale relasjoner og bedrifters samfunnsansvar mer generelt.

- **Nordisk utenrikspolitikk**
- **Nordisk sikkerhetspolitikk (NATO)**
- **Bedrifters samfunnsansvar**
- **Konfliktløsning og fredsbygging**
- **Internasjonale relasjoner**